

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม
ADMINISTRATIVE MANAGEMENT OF CHILD DEVELOPMENT CENTERS UNDER
THE LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION OF NAKHON PHANOM PROVINCE

ชวโรจน์ ศรีวรขันธ์* และ ชาญวิทย์ หาญรินทร์

Chawaroj Sriworakhan* and Chanwit Hanrin

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม นครพนม 48000

Program in Educational Administration and Development, Faculty of Education,

Nakhon Phanom University, Nakhon Phanom 48000, Thailand

*Corresponding Author: Email: 666150110433@npu.ac.th

รับบทความ 23 กุมภาพันธ์ 2568 แก้ไขบทความ 24 เมษายน 2568 ตอรับบทความ 27 เมษายน เผยแพร่บทความ เมษายน 2569

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพ การดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 335 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่และมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60–1.00 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าระหว่าง 0.23–0.75 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบหาความแตกต่างค่าเอฟการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว

ผลการศึกษา พบว่า 1) ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับ มาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดการองค์กร และด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร จำแนกตามสถานภาพของตำแหน่ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านการจัดการองค์กรมีระดับความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to examine the level of opinions of administrators, teachers, and educational personnel regarding the administrative management of child development centers, and 2) to compare the level of opinions of administrators, teachers, and educational personnel on the administrative management of child development centers under the local administrative organization, Nakhon Phanom, classified by job positions and work experience. The sample consisted of 335 participants, including administrators, teachers, and educational personnel. The sample size was determined using the

Krejcie and Morgan table, followed by multi-stage random sampling. The research tool was a set of questionnaires assessing the administrative management of child development centers, with the IOC values ranging from 0.60 to 1.00, the discriminative power values ranging from 0.23 to 0.75, and the reliability of 0.91. The statistical methods included percentage, mean, standard deviation, and one-way ANOVA F-test.

The results revealed that: 1) The perceived opinion levels of participants, both overall and in each aspect, were rated at a high level. The aspect with the highest mean score included buildings, and environment and safety. Although organizational management, academic affairs and curriculum-aligned activities, classified by job positions, recorded the lowest mean scores, they remained at a high level. When classified by educational qualifications and work experience, the perceived opinion levels were rated at a high level overall, and 2) The comparative analysis on the overall perceived opinion levels of participants with different job positions showed no differences. When considering each aspect, organizational management showed differences at the .01 level of significance; however, no differences were found overall in terms of work experience.

Keywords: Administrative Management, Child Development Centers, Local Administrative Organization

บทนำ

เด็กเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคตการพัฒนาเด็กได้รับความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงนับเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนักและให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไป อย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย องค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงาน ซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็ก ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอน การกระจายอำนาจ ไม่ว่าจะเป็้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือเมืองพัทยาที่ดี ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และวรรคสองกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแล และพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัย และดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดภารกิจ อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีสิทธิ์จัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตาม ความพร้อม ความเหมาะสม ความต้องการภายในท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 5–24) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) เป็นภารกิจอีกด้านขององค์กรบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดการศึกษาที่มีความแตกต่างของสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และนโยบายของคณะกรรมการบริหารแต่ละแห่ง ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความไม่เท่าเทียมกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา และพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามทิศทางที่กำหนดให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมุ่งไปในทิศทางใด การบริหารจัดการภารกิจของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีการบริหารจัดการที่ชัดเจน และได้รับการส่งเสริมพัฒนาและเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาแล้วนั้นจะทำให้เกิดความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไปอย่างมีคุณภาพ (จิรภัทร์ กาญจนครุฑ และนันทิยา น้อยจันทร์, 2564, หน้า 75) โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งยังคงต้องมีการพัฒนาในบางด้าน เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการดูแลที่มีคุณภาพ และเหมาะสมกับพัฒนาการ เนื่องจากสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีมาตรฐานผู้เรียนอยู่ในระดับต่ำ ต้องเร่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อยกระดับมาตรฐานด้านผู้เรียนให้เพิ่มสูงขึ้น หลายแห่งยังขาดระบบการบริหารจัดการการศึกษาที่ดีซึ่งทำให้มาตรฐานการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นค่อนข้างต่ำ ไม่สอดคล้องกับ ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น (สุทิน แก้วรอด, สำนักงานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอุตรดิตถ์, 9 พฤษภาคม 2564 อ้างอิงจาก จารุณี อยู่สุขสวัสดิ์, 2565, หน้า 3)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะนักวิชาการศึกษา กองการศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นส่วนหนึ่งที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในด้านการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครพนม เพื่อที่จะสามารถนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข การจัดการศึกษา พัฒนาปรับปรุง ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจะต้องใช้ศิลปะ และกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการนำมาทำงานร่วมกับบุคคลในองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบระเบียบเป็นขั้นตอนอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ ให้เด็กเล็กมีความพร้อม ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา เป็นการจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-6 ปี สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้เด็กเล็กพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครพนม จำนวน 372 แห่ง ครอบคลุม 12 อำเภอ ในจังหวัดนครพนม

องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง กระบวนการที่ทำให้เกิดวิธีการในการนำไปสู่เป้าหมาย เป็นกระบวนการที่ช่วยรักษามาตรฐานในการทำงานทำให้เกิดคุณภาพที่สม่ำเสมอลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและทำให้องค์กรสามารถรับมือการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี ช่วยเพิ่มโอกาสความสำเร็จในระยะยาวได้อย่างเป็นระบบ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้

ด้านการวางแผน หมายถึง กำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยม และพันธกิจขององค์กรอย่างชัดเจน การวางแผนการทำงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามมาตรฐานพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก สามารถดำเนินการถ่ายทอดนโยบาย วิสัยทัศน์ และค่านิยมสู่การปฏิบัติไปยังบุคลากรได้อย่างชัดเจน ต่อเนื่องและเป็นระบบ ปฏิบัติงานตามแผนที่ได้กำหนดไว้ มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโครงการรองรับได้ตรงตามแผนงาน และสามารถติดตามประเมินผลแผนงานได้อย่างเป็นระบบ

ด้านการจัดการองค์กร หมายถึง มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระยะ 3 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการแบ่งหน้าที่ และบทบาทของผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม กระบวนการบริหารจัดการที่เป็นระบบตรงตามกรอบของวิสัยทัศน์และพันธกิจ มีการกระจายอำนาจ มอบหมายภาระหน้าที่งานได้อย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานของคนภายในองค์กร และมีกระบวนการตัววัด และเป้าประสงค์ที่สำคัญเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนด

ด้านการประสานงาน หมายถึง มีการสื่อสารและประสานงานภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและจัดให้มีช่องทางและกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรในชุมชน เช่น โรงพยาบาล วัด ฯลฯ มีการระดมทรัพยากรและการสนับสนุนจากชุมชนเพื่อพัฒนาศูนย์ กระตุ้นให้เกิดการสื่อสารที่ตรงไปตรงมา และเป็นไปในลักษณะสองทิศทาง พร้อมทั้งมีการจัดทำสารสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯกับผู้ปกครอง

ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ หมายถึง กำหนดกรอบในการดำเนินงานให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้อำนาจหน้าที่ด้วยความยุติธรรม มีการลงโทษเท่าเทียมกันภายใต้กฎระเบียบเดียวกันอย่างชัดเจน มีการโน้มน้าวหรือชักจูงให้ผู้อื่นปฏิบัติตามโดยไม่จำเป็นต้องใช้อำนาจบังคับ และสร้างการมีส่วนร่วมในองค์กรการใช้อิทธิพลอย่างมีจริยธรรม โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของทั้งองค์กรและบุคลากร

ด้านการบริหารบุคคล หมายถึง มีแผนการพัฒนาบุคลากรที่สอดคล้องกับความต้องการ และบทบาทหน้าที่ เช่น การอบรม สัมมนา เป็นต้น มีระบบการบริหารจัดการบุคลากรที่ชัดเจน เช่น การประเมินผลงาน การเลื่อนตำแหน่งที่เหมาะสม ยุติธรรม บุคลากรได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม และเป็นธรรม จัดสวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ มีกระบวนการคัดเลือกบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ และมีการนำผลการได้รับรางวัลต่าง ๆ ของบุคลากรไปประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการในแต่ละรอบการประเมินอย่างเป็นรูปธรรม

ด้านการจัดทำงานงบประมาณ หมายถึง มีการจัดสรรงบประมาณเงินรายได้ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กรต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการกำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรแต่ละประเภท เพื่อสนับสนุนการบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน สามารถเปิดเผย และเปิดโอกาสให้บุคลากรตรวจสอบการบริหารงานงบประมาณได้อย่างโปร่งใส

ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย หมายถึง อยู่ในทำเลที่ปลอดภัย เข้าถึงง่ายในชุมชน อาคารและพื้นที่ใช้สอยมีขนาดเพียงพอ เหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีการแบ่งพื้นที่ใช้สอยอย่างชัดเจน เช่น ห้องเรียน ห้องอาหาร ห้องนอน เป็นต้น มีอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่เหมาะสมสำหรับจัดการศึกษา สภาพแวดล้อมมีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ และมีการระบายอากาศที่ดี มีวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอ เหมาะสม และปลอดภัย มีการจัดการด้านความปลอดภัยที่ครอบคลุมทุกด้าน ระบบป้องกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุที่มีประสิทธิภาพ เช่น การรักษาความปลอดภัย การอพยพหนีไฟ เป็นต้น

ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง มีการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมาใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมเสรี กิจกรรมกลุ่ม และกิจกรรมนอกห้องเรียน มีระบบการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และนำผลไปใช้ประโยชน์ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โครงการ และกิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ มีการให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีพัฒนาการที่ช้ากว่าวัย ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย พร้อมทั้งมีการสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กกับผู้ปกครอง

สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการและดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามมาตรฐานอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ถูกจัดตั้งขึ้นในจังหวัดนครพนม จาก 12 อำเภอ โดยอยู่ภายใต้สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย สังกัดเทศบาล จำนวน 23 แห่ง และสังกัดการบริหารส่วนตำบล จำนวน 80 แห่ง รวมทั้งสิ้น 103 แห่ง

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการบริหารจัดการ

นพพงษ์ บุญจิตราคลย์ (2557, หน้า 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบและใช้ทรัพยากรและเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

วนิดา รุ่งโรจน์สันติสุข และศันสนีย์ จะสุวรรณ (2560, หน้า 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ ดำเนินกิจการตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์กร การตระหนักถึงความถนัด ความสามารถ ความต้องการ และความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิก ควบคู่ไปด้วย

วรฉัตร วรวิธรรม (2567, หน้า 163) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการทำงานหรือกิจกรรมที่กลุ่มบุคคลในองค์กรร่วมกันทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งสัมพันธ์ไปกับหน้าที่ทางการจัดการ ซึ่งอาจจะประกอบไปด้วย การจัดการองค์การ การวางแผน การประสานงาน การสั่งการ และการควบคุม เป็นต้น

Harold Koontz (1980) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลาย ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของเป็นอุปกรณ์การดำเนินการนั้น

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการ คือ กระบวนการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจะต้องต้องใช้ศิลปะ และกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการนำมาทำงานร่วมกับบุคคลในองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างใดอย่างหนึ่งโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบระเบียบเป็นขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบการบริหารจัดการ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2559, หน้า 1-40) ได้เสนอการบริหารจัดการไว้ ดังนี้

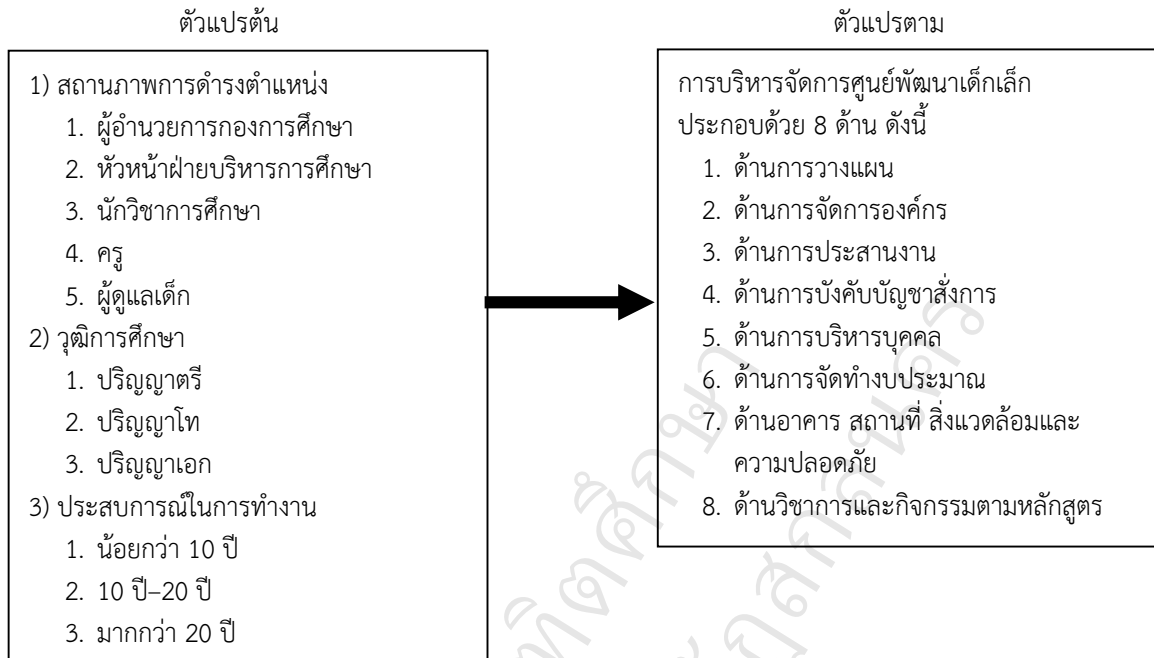
1. ด้านการบริหารจัดการ เป็นการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) ในสังกัดให้มีมาตรฐาน และมีคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ โดยแบ่งการบริหารจัดการเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน และด้านการบริหารงบประมาณ
2. ด้านบุคลากร กำหนดคุณสมบัติสถานภาพและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ ครู และผู้ดูแลเด็ก ให้สอดคล้องตามประกาศคณะกรรมการกลาง
3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย จะต้องให้ความสำคัญในการก่อสร้างอาคาร หรือการปรับปรุงอาคาร สถานที่
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) ของอปท. เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู
5. ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ มาใช้ในการจัดการศึกษา
6. ด้านส่งเสริมเครือข่าย ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอระดับจังหวัด และระดับภาค

สุภารัตน์ พิมลรัตนกานต์ (2564, หน้า 22) ได้เสนอองค์ประกอบ การบริหารจัดการไว้ ดังนี้

1. การวางแผนหรือวางโครงการ เป็นการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานในอนาคต
2. การจัดรูปโครงสร้างองค์การหรือเค้าโครงการบริหาร เป็นการออกแบบโครงสร้างองค์กร กำหนดตำแหน่งงาน และสายการบังคับบัญชา จัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบและอำนาจการตัดสินใจ
3. การบริหารบุคลากร เป็นการสรรหา คัดเลือก และพัฒนาบุคลากร
4. การวินิจฉัยสั่งการหรือการอำนวยการ เป็นการตัดสินใจและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน การมอบหมายงานและกำกับดูแลการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา
5. การประสานงาน เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานหรือบุคคลต่าง ๆ ในองค์กร การแก้ไขข้อขัดแย้งและอุปสรรคในการทำงานร่วมกัน
6. การรายงานผลการดำเนินงาน เป็นการจัดทำรายงานเพื่อแจ้งความคืบหน้าและผลลัพธ์ต่อผู้บริหารหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
7. การจัดทำงบประมาณ เป็นการวางแผนการใช้จ่ายเงินและทรัพยากรขององค์กร การควบคุมและติดตามการใช้จ่ายให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้
8. การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ เป็นการส่งเสริมนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ในองค์กร การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับความคิดใหม่ๆ
9. การเป็นตัวแทนขององค์การ เป็นการสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกองค์กร การสื่อสาร วิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์กรต่อสาธารณะ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กันเกิดเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดวิธีการในการนำไปสู่เป้าหมาย เป็นกระบวนการที่ช่วยรักษามาตรฐานในการทำงานทำให้เกิดคุณภาพที่ดี มีความสม่ำเสมอ ลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นและทำให้องค์กรสามารถรับมือการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี ช่วยเพิ่มโอกาสความสำเร็จที่อาจจะเกิดขึ้นในระยะยาวอย่างเป็นระบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนมซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า โดยมีขั้นตอนดำเนินงาน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม จำนวน 372 แห่ง จำนวน 2,635 คน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครพนม : 24 เมษายน 2567)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม จำนวน 335 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan; อ้างอิงมาจาก บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2551, หน้า 21–23) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling)

การกำหนดขนาดและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan; อ้างอิงมาจาก บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2551, หน้า 21–23) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 335 คน การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยมีขั้นตอนของการสุ่ม ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random) จำแนกตามประเภทของอำเภอในจังหวัดนครพนม 12 อำเภอ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 45) ได้แก่ อำเภอเมืองนครพนม อำเภอนาแก อำเภอรอดูพนม อำเภอศรีสงคราม อำเภอท่าอุเทน อำเภอปลาปาก อำเภอเรณูนคร อำเภอโพธิ์สวรรค์ อำเภอนาทม อำเภอนาหว้า อำเภอบ้านแพง และอำเภอวังยาง

ขั้นที่ 2 เลือกสุ่ม 7 อำเภอ จาก 12 อำเภอ เพราะเกินครึ่งหนึ่งของประชากรซึ่งเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 43) โดยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลากเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 3 การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละอำเภอ โดยเลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละอำเภอ ให้ครบตามจำนวนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 335 คน ทั้ง 7 อำเภอ จำนวน 35 ศูนย์

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพการดำรงตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแนวตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 120–127)

ในการสร้างเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของการวิจัยมากที่สุด จึงดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยการศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ แล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หาความตรงตามโครงสร้างเนื้อหา (Content Validity) ด้านการใช้ภาษา (Wording) และด้านอื่น ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นสมควรแก้ไขและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยการวิเคราะห์หาค่า IOC (Index of Item Congruence) ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยคัดเลือก ข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (สมนึก ภัททิยธนี, 2560, หน้า 220) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .60–1.00 เกณฑ์การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 50 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) หาค่าอำนาจจำแนก รายข้อ (Discrimination) โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item Total Correlation) โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .23 ขึ้นไป (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561, หน้า 73) มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .23–.75 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ .91 นำผลที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระอีกครั้ง ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำแล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อขอหนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ที่สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
2. นำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนมพร้อมแบบสอบถาม โดยผู้ศึกษาจัดส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ (Google Forms) ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม จำนวน 35 ศูนย์ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้ศึกษาเก็บข้อมูลโดยใช้รูปแบบออนไลน์ (Google Forms) จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 335 ฉบับ
4. ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (สมนึก ภัททิยธนี, 2560, หน้า 218) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561, หน้า 73) และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 116–117)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าเอฟ (F-test) หรือการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance: One-way ANOVA)

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยหาค่าร้อยละ (Percentage) ดังตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ข้อที่	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
1	สถานภาพการดำรงตำแหน่ง		
	- ผู้อำนวยการกองการศึกษา	20	6.00
	- หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษา	15	4.50
	- นักวิชาการศึกษา	32	9.60
	- ครู	199	59.40
	- ผู้ดูแลเด็ก	69	20.60
2	วุฒិการศึกษา		
	- ปริญญาตรี	294	87.80
	- ปริญญาโท	41	12.20
3	ประสบการณ์ในการทำงาน		
	- น้อยกว่า 10 ปี	152	45.40
	- 10 ปี–20 ปี	141	42.10
	- มากกว่า 20 ปี	42	12.50
	รวม	335	100.00

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม โดยภาพรวม

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ค่าสถิติ		แปลผล
	\bar{x}	S.D.	
1. ด้านการวางแผน	4.07	.45	มาก
2. ด้านการจัดการองค์กร	4.18	.53	มาก
3. ด้านการประสานงาน	4.22	.52	มาก
4. ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ	4.29	.41	มาก
5. ด้านการบริหารบุคคล	4.18	.47	มาก
6. ด้านการจัดทำงบประมาณ	4.18	.47	มาก
7. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	4.30	.51	มาก
8. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	4.07	.41	มาก
รวม	4.18	.47	มาก

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม โดยรวมจำแนกตามสถานภาพของตำแหน่ง

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สถานภาพของตำแหน่ง														
	ผู้อำนวยการกองการศึกษา			หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษา			นักวิชาการศึกษา			ครู			ผู้ดูแลเด็ก		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการวางแผน	4.20	.52	มาก	3.98	.46	มาก	4.06	.46	มาก	4.08	.42	มาก	4.03	.42	มาก
2. ด้านการจัดการองค์กร	4.47	.51	มาก	4.18	.50	มาก	4.20	.49	มาก	4.19	.52	มาก	4.03	.57	มาก
3. ด้านการประสานงาน	4.32	.53	มาก	4.16	.37	มาก	4.20	.61	มาก	4.20	.52	มาก	4.28	.51	มาก
4. ด้านการบังคับบัญชา	4.43	.44	มาก	4.17	.50	มาก	4.20	.40	มาก	4.29	.39	มาก	4.29	.43	มาก
5. ด้านการบริหารบุคคล	4.31	.38	มาก	4.13	.51	มาก	4.20	.53	มาก	4.20	.45	มาก	4.15	.50	มาก
6. ด้านงบประมาณ	4.31	.38	มาก	4.13	.51	มาก	4.07	.53	มาก	4.20	.50	มาก	4.15	.50	มาก
7. ด้านอาคารสถานที่	4.28	.54	มาก	4.34	.52	มาก	4.33	.51	มาก	4.35	.42	มาก	4.35	.53	มาก
8. ด้านวิชาการฯ	4.19	.51	มาก	4.07	.38	มาก	4.07	.42	มาก	4.07	.42	มาก	4.01	.36	มาก
รวม	4.31	.48	มาก	4.14	.47	มาก	4.16	.49	มาก	4.19	.46	มาก	4.16	.48	มาก

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม โดยรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษา

การบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	วุฒิการศึกษา								
	ปริญญาโท			ปริญญาตรี			รวม		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการวางแผน	4.16	.50	มาก	4.06	.44	มาก	4.07	.45	มาก
2. ด้านการจัดการองค์กร	4.40	.49	มาก	4.14	.53	มาก	4.18	.53	มาก
3. ด้านการประสานงาน	4.24	.59	มาก	4.22	.51	มาก	4.22	.52	มาก
4. ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ	4.28	.44	มาก	4.29	.40	มาก	4.29	.41	มาก
5. ด้านการบริหารบุคคล	4.20	.48	มาก	4.18	.47	มาก	4.18	.47	มาก
6. ด้านการจัดทำงบประมาณ	4.20	.48	มาก	4.18	.47	มาก	4.18	.47	มาก
7. ด้านอาคาร สถานที่	4.32	.50	มาก	4.29	.51	มาก	4.30	.51	มาก
8. ด้านวิชาการฯ	4.15	.46	มาก	4.06	.41	มาก	4.07	.41	มาก
รวม	4.24	.49	มาก	4.17	.47	มาก	4.18	.47	มาก

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม โดยรวม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ประสบการณ์การทำงาน											
	น้อยกว่า 10 ปี			10 ปี–20 ปี			มากกว่า 20 ปี			รวม		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการวางแผน	4.05	.44	มาก	4.07	.45	มาก	4.14	.47	มาก	4.07	.45	มาก
2. ด้านการจัดการองค์กร	4.18	.55	มาก	4.18	.50	มาก	4.14	.59	มาก	4.18	.53	มาก
3. ด้านการประสานงาน	4.26	.53	มาก	4.20	.51	มาก	4.17	.53	มาก	4.22	.52	มาก
4. ด้านการบังคับบัญชาฯ	4.27	.40	มาก	4.29	.41	มาก	4.33	.44	มาก	4.29	.41	มาก
5. ด้านการบริหารบุคคล	4.17	.45	มาก	4.19	.48	มาก	4.21	.50	มาก	4.18	.47	มาก
6. ด้านการจัดทำ งบประมาณ	4.17	.45	มาก	4.19	.48	มาก	4.21	.50	มาก	4.18	.47	มาก
7. ด้านอาคาร สถานที่	4.29	.51	มาก	4.27	.51	มาก	4.39	.51	มาก	4.30	.51	มาก
8. ด้านวิชาการฯ	4.04	.40	มาก	4.06	.42	มาก	4.18	.43	มาก	4.07	.41	มาก
รวม	4.21	.83	มาก	4.18	.86	มาก	4.22	.83	มาก	4.21	.84	มาก

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ตาราง 6 เปรียบเทียบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สถานภาพการดำรงตำแหน่ง										F	Sig.
	ผู้อำนวยการกองการศึกษา (n = 20)		หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษา (n = 15)		นักวิชาการศึกษา (n = 32)		ครู (n = 199)		ผู้ดูแลเด็ก (n = 69)			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ด้านการวางแผน	4.20	.52	3.98	.46	4.06	.46	4.08	.42	4.03	.42	.70	.59
2. ด้านการจัดการองค์กร	4.47	.51	4.18	.50	4.20	.49	4.19	.52	4.03	.57	2.97	.00**
3. ด้านการประสานงาน	4.32	.53	4.16	.37	4.20	.61	4.20	.52	4.28	.51	.59	.66
4. ด้านการบังคับบัญชาฯ	4.43	.44	4.17	.50	4.20	.40	4.29	.39	4.29	.43	1.26	.28
5. ด้านการบริหารบุคคล	4.31	.38	4.13	.51	4.20	.53	4.20	.45	4.15	.50	1.03	.39
6. ด้านการจัดทำงบประมาณ	4.31	.38	4.13	.51	4.07	.53	4.20	.50	4.15	.50	1.03	.39
7. ด้านอาคาร สถานที่ฯ	4.28	.54	4.34	.52	4.33	.51	4.35	.42	4.35	.53	.44	.77
8. ด้านวิชาการฯ	4.19	.51	4.07	.38	4.07	.42	4.07	.42	4.01	.36	.74	.55
รวม	4.31	.48	4.14	.47	4.16	.49	4.19	.46	4.16	.48	1.09	.45

ตาราง 7 เปรียบเทียบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ประสบการณ์การทำงาน						F	Sig.
	น้อยกว่า 10 ปี (n = 152)		10 ปี-20 ปี (n = 141)		มากกว่า 20 ปี (n = 42)			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ด้านการวางแผน	4.05	.44	4.07	.45	4.14	.47	.70	.49
2. ด้านการจัดการองค์กร	4.18	.55	4.18	.50	4.14	.59	.09	.90
3. ด้านการประสานงาน	4.26	.53	4.20	.51	4.17	.53	.64	.52
4. ด้านการบังคับบัญชาฯ	4.27	.40	4.29	.41	4.33	.44	.34	.70
5. ด้านการบริหารบุคคล	4.17	.45	4.19	.48	4.21	.50	.14	.86
6. ด้านการจัดทำงบประมาณ	4.17	.45	4.19	.48	4.21	.50	.14	.86
7. ด้านอาคาร สถานที่ฯ	4.29	.51	4.27	.51	4.39	.51	.84	.43
8. ด้านวิชาการฯ	4.04	.40	4.06	.42	4.18	.43	1.77	.17
รวม	4.21	.83	4.18	.86	4.22	.83	.58	.62

อภิปรายผล

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการบริหารจัดการจำเป็นที่จะต้องใช้กระบวนการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจะต้องต้องใช้ศิลปะ และกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการนำมา

ทำงานร่วมกับบุคคลในองค์กร อาทิ การวางแผน การจัดการองค์กร การประสานงาน เป็นต้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างใดอย่างหนึ่ง อย่างมีระบบระเบียบเป็นขั้นตอนอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ วรฉัตร วรวิรรณ (2567, หน้า 163) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการทำงานหรือกิจกรรมที่กลุ่มบุคคลในองค์กรร่วมกันทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งสัมพันธ์ไปกับหน้าที่ทางการจัดการ ซึ่งอาจจะประกอบไปด้วย การวางแผน การจัดการ องค์กร การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม เป็นต้น

ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับ นงนภัส ชัยบุญมา (2560, หน้า 97) ได้วิจัยการจัดการการศึกษาโดยใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอศรีสงคราม และอำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม ผลการวิจัย พบว่า การจัดการศึกษาโดยใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นฐาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอศรีสงคราม และอำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบการจัดการศึกษา จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องมาจากการบริหารจัดการจำเป็นที่จะต้องใช้ กระบวนการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจะต้องต้องใช้ศิลปะ และกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการนำมาทำงานร่วมกับบุคคลในองค์กร อาทิ การวางแผน การจัดการ องค์กร การประสานงาน เป็นต้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง อย่างมีระบบระเบียบเป็นขั้นตอนอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้ระบุถึงการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา อำนาจการตัดสินใจในการบริหารจัดการต่าง ๆ กระจายจากส่วนกลางไปยังหน่วยงานรองลงไปการกระจายอำนาจจะมีลักษณะเป็นการมอบอำนาจ และความรับผิดชอบในการบริหารและจัดการจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา เพื่อให้สามารถตัดสินใจในระดับของหน่วยปฏิบัติ ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษา ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงานโดยรวมจึงไม่แตกต่างกัน

สรุป

1. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับ มาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดการองค์กร และด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร จำแนกตามสถานภาพของตำแหน่ง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านการจัดการองค์กร มีระดับความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านการจัดการองค์กร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครพนม พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีบางด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุก ๆ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการวางแผน และด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ดังนั้นในด้านการวางแผน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ค่านิยม และพันธกิจขององค์กรอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถนำนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างตรงตามวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะในข้อปฏิบัติงานตามแผนที่ได้กำหนดไว้

1.2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครพนมที่จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน มีความแตกต่างในด้านการบริหารจัดการ แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นและมุมมองที่แตกต่างกันในการบริหารจัดการ จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจมุมมองที่หลากหลาย ช่วยให้เข้าใจปัญหาและความท้าทายจากหลายมิติ ใช้ข้อมูลเปรียบเทียบเพื่อปรับปรุงนโยบายให้ครอบคลุมและเป็นธรรมมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครพนม

2.2 ควรศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครพนม

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ 2549*. เข้าถึงได้จาก <https://www.dla.go.th/upload/ebook/>. 24 เมษายน 2567.
- จารุณี อยู่สุขสวัสดิ์. (2565). *การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี*. สารนิพนธ์ ค.ม. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- จิรภัทร์ กาญจนครุฑ (2564). *แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษารุงเทพมหานคร โรงเรียนกลุ่มทวารวดี*. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 11(1), 75.
- ทรงศักดิ์ ภู่ออนศรี. (2561). *การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาสารคาม: ตักศิลาการพิมพ์.
- นงนภัส ชัยบุญมา. (2560). *การจัดการศึกษาโดยใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอศรีสงคราม และอำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม*. นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2557). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. นนทบุรี: ตีรณสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรฉัตร วรวิรรณ. (2567). *การบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย : อำนาจและหน้าที่ รูปแบบ และประเด็นปัญหา*. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 2(1), 163.
- วนิดา รุ่งโรจน์สันติสุข และ ศันสนีย์ จะสุวรรณ์. (2560). *แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดปทุมธานี*. [รายงานการประชุม]. วิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2560). *การวัดผลการศึกษา*. ภาพพิมพ์: ภาพพิมพ์การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2567). *ข้อมูลบุคลากรในสังกัดสำนักงานปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครพนม*. เข้าถึงได้จาก <https://www.dla.go.th/index.jsp>. 24 เมษายน 2567.
- สุดารัตน์ พิมพ์รัตนกานต์. (2564). *การสร้างคุณค่าผลิตภัณฑ์โดยกระบวนการกลุ่มและการแปรรูปด้วยนวัตกรรมพร้อมใช้เพื่อสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่ ตำบลหัวเมือง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง*. ลำปาง: มหาวิทยาลัยวิทยาลักษณ์ราชภัฏลำปาง.

- Krejcie, Robert V. & Morgan, Daryle W. Determining. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Harold D, Koontz. (1980). *Analysis of Managerial Functions*. New York: McGraw–Hill Book.

วารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร